

เทศน์เช้า วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

โลกคิดอย่างนั้น เด็กเขาคิดอย่างนั้น เวลาเรียนหนังสือ เห็นใหม่ พยายามจะท่องตำราให้ได้ พยายามจะท่องตำรา พยายามจะศึกษาให้ได้ จะให้เข้าใจ แล้วไม่เข้าใจเพราะมันเครียด แล้วถ้ากลับมา นะ กลับมาทำให้สงบก่อน กลับมาพูดก่อน เขาบอกทำไม่ได้ มันเสียเวลา ขนาดตั้งใจแล้วยังทำไม่ได้เลย คนเรามันมองหน้าเดียว โลกนี้มองหยาบๆ อย่างนี้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนมา เห็นใหม่ สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา ปัญญา มันคนละระดับ แล้วคำว่าปัญญา เราก็ใช้สมองคิดนะว่าเป็นปัญญากัน ใช้สมองคิดนี่นะว่าเป็นปัญญา แล้วคิดกันว่าเป็นปัญญา

แต่เวลาปฏิภาณมันเกิดขึ้น อันนั้นเป็นปัญญาใหม่? ปฏิภาณนี้ เวลาอะไรเกิดขึ้น เวลาวิกฤติขึ้นมา เราจะมีความคิดอะไรแปลกๆ ขึ้นมา อันนั้นเป็นปัญญาอะไร? เห็นใหม่ ปัญญา มันก็มีลึกลับเข้าไปอีกนะ แล้วถ้าเราทำความสงบของใจ แค่ทำความสงบของใจก็ทำกันไม่เป็น แล้วทำไม่ได้นะ

สมัยพุทธกาลนะ เขาร้ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกไปปฏิบัติ ออกคันคว่ำกับพระปัญจวัคคีย์ เห็นใหม่ ปัญจวัคคีย์นี้อุปฐากอยู่ คนที่อุปฐากอยู่พยายามทำความสงบของใจมาตลอดเวลา ใจมันพร้อมอยู่ตลอดเวลา ฤทธิชีไพรสมัยพุทธกาลเหาะเหินเดินฟ้าได้ เห็นใหม่ กภาพเทวิลไปอยู่บนพรหม รู้อดีตชาติได้ด้วย

จิตเขาเป็นความสงบอยู่ จิตเขาพยายามค้นคว้าอยู่ แต่ไม่มีคนบอก ยังไม่มีภาวนามยปัญญา มีสุตมยปัญญาคือการศึกษากัน แล้วก็มีจินตมยปัญญา คือจินตนาการ จินตมยปัญญา แล้วถ้าจินตนาการโดยสมาธิมันลึกซึ้งนะ เพราะจิตนั้นมหาศาล จิตนี้มันเป็นเรื่องที่มหัศจรรย์

เราคิดเราคั่นคว่ำดี เราคั่นคว่ำเราวิจัยไป มันจะทะลุไปตลอด ไม่มีที่สิ้นสุดนะ จนเดี๋ยวนี้ คุณ คุณอย่างพันธุกรรม ต้องบอกเลยว่าต้องมีกฎหมายบังคับเลย ห้ามทดสอบต่อไปเรื่อยๆ เพราะอะไร เพราะอะไร มันจะเหนือธรรมชาติไป นี่เขาคิดกันนะว่าจะเหนือธรรมชาติ แต่ไม่เหนือหรอก เหนือไปไม่ได้ จะคิดขนาดไหนก็แล้วแต่นะ มันเป็นสภาวะสังขรณ์อย่างนี้

คุณเร้าคุณ คุณเขาหาน้ำมันดี น้ำมันในโลกนี้เขาหากัน เขาเอาใช้ประโยชน์กัน เห็นไหม เขายังคั่นคว่ำกัน ยังคั่นคว่ำ ยังต้องแสวงหาเลย ใ้ันนี้ก็เหมือนกัน วิทยาศาสตร์มันพิสูจน์ไปขนาดไหน มันพิสูจน์เป็นวิทยาศาสตร์ เห็นไหม แต่ที่มันมีความผิดพลาด ผิดพลาดตรงเอามาทำธุรกิจกันนี้ไง

ถ้าเอามาทำธุรกิจ พอธุรกิจขึ้นมา มันมีผลประโยชน์ พอผลประโยชน์เข้าไป นี่พันธุกรรม เวลาทำดีเอ็นเอกันต่างๆ จะเป็นเรื่องของผลประโยชน์ เรื่องของการซื้อ-การขาย คนจน-คนรวย มันมีเรื่องการธุรกิจเข้ามา มันมีค้นหาความทะยานอยากเข้ามา กฎหมายต้องมาห้ามตรงนี้ไง แต่ศึกษาเข้าไปขนาดไหน ศึกษาไปยังไม่รู้ละ

แล้ววิทยาศาสตร์ที่ว่าเก่งๆ นี้ ต่างคนต่างพิสูจน์เข้าไปแล้ว รู้แขนงที่ตัวเองทดสอบวิจัย แต่เรื่องทางอื่นงงมากๆ ยิ่งศึกษาไปยิ่งอะไร เพราะอะไร เพราะตามวิทยาศาสตร์ เห็นไหม มีค่าความไม่แน่นอน เพราะความร้อยเปอร์เซ็นต์ไม่มี วิทยาศาสตร์ถึงบอกเลย บอกว่าปรมาณูธรรมไม่มี ความคงที่ร้อยเปอร์เซ็นต์ไม่มี มันมีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เห็นไหม ถึงที่สุดมันไม่มี

แต่จิตนี้มี ถ้าไม่มีนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาไม่ได้ เพราะอะไร เพราะมีความลังเลสงสัย ค่าความไม่แน่นอนคืออนิจจัง สิ่งใดอนิจจังในหัวใจของเรา มันยังมีอยู่ เราไม่สงสัยได้อย่างไร ในเมื่อความสงสัยในหัวใจยังมีอยู่ เราจะสิ้นกิเลสได้อย่างไร เห็นไหม มันถึงที่สุดได้ แต่มันเป็นเรื่องของนามธรรม เรื่องของห้องทดลองวิทยาศาสตร์ในหัวใจ

เราทำความเข้าใจของเรา ถ้าใจมันสงบขึ้นมาได้ เห็นไหม คำว่าความสงบของเรา ใจมันทำความเข้าใจ สงบไม่ได้เลย ขณะที่ทำความเข้าใจไป เห็นไหม ว่าใช้ปัญญาของตัวเอง นี่โง่ก่อนแต่อดฉลาดไป บอกว่าถ้าใช้จินตนาการไปเลย วิปัสสนาเลย ใช้ปัญญาไปเลย ปัญญาจะพอจินตนาการไป พอพิจารณาไปโดย

กิเลสนะ มันจะสร้างภาพ มันจะเป็นไป บอกความหลุดพรวด เห็นใหม่ จิตนี้เวลาพิจารณาไปมันจะหลุด มันจะมีอะไรในร่างกายหลุดออกหมด ทุกอย่างหลุดออกไป เห็นใหม่ นี่มันวิปัสสนาไปโดยกิเลสก่อนไง มันไม่ทำความสงบของใจขึ้นมาก่อน

ถ้าจิตมันสงบขึ้นมา จิตสงบขึ้นมาเพราะอะไร เพราะความคิด ความปรุง ความแต่ง มันสงบตัวลง พอสงบตัวลง ครูบาอาจารย์ท่านสอนไว้ เห็นใหม่ สติจับ แล้วปัญญาตัด ปัญญาที่จะมาตัดมัน มันต้องมีสัมมาสมาธิก่อน ถ้ามีสัมมาสมาธิ เวลาปัญญาที่จะเกิดขึ้นมาแล้วต้องฝึกฝน ปัญญาจะเกิดขึ้นเองได้ไหม?

ศีล สมาธิ ปัญญา ปัญญาจะเกิดขึ้นเอง นี่เราเอาปัญญาดิบๆ ไร ปัญญาของเราเนี่ยมาวิปัสสนากัน ปัญญาดิบๆ ของเรานี้เหมือนกับสิ่งที่เป็นสารเคมี มันไม่บริสุทธิ์ มันมีความเจือปนของค่าที่เราไม่ต้องการ

นี่ก็เหมือนกัน ความคิดของเราเนี่ยมันมีกิเลสของเรา สิ่งที่ไม่ต้องการ ความจินตนาการนะ นี่วิปัสสนามันจะเป็นอย่างนั้น มันจะเป็นทางลัด มันจะไปสะดวก มันจะสบาย เราจะรีบไปก่อน เห็นใหม่ ไอ้คนที่เขาทำกันโดยระบบ โดยความเป็นไปของศีล สมาธิ ปัญญา พวกนั้นจะก้าวตามเรามาไม่ทัน พวกนั้นจะล่าหลัง เห็นใหม่ มันคิดมันไปอย่างนั้น แล้วมันจินตนาการไป มันจะสร้างภาพมหาศาลเลย สร้างภาพได้นะ

ดูภาพเทวิลที่ว่าไปอยู่บนพรหมได้ขนาดไหน เห็นใหม่ เขากิเลสเต็มหัวใจนะ เหาะเหินเดินฟ้าได้ เห็นใหม่ คำว่าเหาะเหินเดินฟ้า เขาไปสวรรค์ไปนรกได้ เขาต้องเห็นความมหัศจรรย์อย่างนั้นใช่ไหม?

แล้วถ้าจิตของเรา ถ้าเราจินตนาการไป เราใช้ปัญญาที่ว่าปัญญาๆ ของเรา มันก็จินตนาการสภาวะแบบนั้นไป แล้วเราก็ก็นำไปเชื่อ เราจะเชื่อมากนะ เชื่อสภาวะที่เราเห็นนะ เชื่อสิ่งที่เราประสบ เห็นใหม่ นี่เป็นวิทยาศาสตร์ที่เราสามารถสัมผัสได้ สัมผัสได้จากจิต จิตมันสัมผัส มันเห็นของมันโดยธรรมชาติของมัน

ธรรมชาติของมันนี่กิเลสมันบอกนะ มันไม่ใช่ธรรมชาติความจริงหรอก ถ้าเป็นธรรมชาติความจริง มันเหมือนเราพบสิ่งอะไรที่เราไม่คาดฝัน เราจะสะดุดใจมาก สิ่งที่เราไม่คาดฝันเลยนะ พอไปประสบสิ่งใดๆ อย่างเช่น เวลาไฟไหม้ เวลาประสบอุบัติเหตุ สิ่งนี้มันจะดึงพลังงานของจิตออกมาเต็มทีเดียว เพราะอะไร เพราะมันเป็นสิ่งที่ว่าเราไม่มีตัวตน เราต้องเอาตัวรอดให้ได้ เห็นไหม นี่ความประสบสิ่งที่ไม่คาดฝัน

เวลาภาวนาที่มันเกิดขึ้นจากสัมมาสมาธิ สิ่งที่ไม่คาดฝันคือว่าเราคาดหมายไม่ได้ เราไม่มีการจินตนาการ เราไม่มีการคาดหมายจากหัวใจใจ เราไม่เอากิเลสเข้ามาปนงั้น มันทำความสงบของใจเข้ามา มันถึงจะเป็นโลกุตตรปัญญา เห็นไหม ถ้าโลกุตตรปัญญา ปัญญาฆ่ากิเลส นี่เป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาที่ว่าละเอียดๆ อย่างนี้ไง

ความหยาบๆ เราเอาความคิดหยาบๆ เราไปว่าปัญญาๆ ก็ใช้ปัญญากันแล้ว ปัญญาอย่างที่เราคิดกันอยู่ นี่ปัญญา ปัญญาโดยกิเลส! ปัญญาโดยอ้อโก้ ปัญญาโดยตัวตนของเราทั้งหมดเลย แต่ถ้าทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าปัญญาอย่างนี้มันใช้ประโยชน์ขึ้นมา

ที่ว่าดูจิตๆ ดูจิตมันเป็นประโยชน์ได้อันหนึ่ง มันเป็นสมณะเท่านั้นละ การดูจิตนะ ถ้ามีสติเข้าไป เราเข้าไปสมณะ เราทำความสงบของใจเข้าไป เพื่อให้เป็นปัญญาที่ว่า เป็นมรรคสามัคคี มรรคะ มรรคญาณ ถ้ามันสามัคคี มันบริสุทธิ์ขนาดไหน มันถึงสามัคคีได้

มรรคสามัคคีไม่ได้เพราะมีเราเข้าไป เห็นไหม เหมือนเด็กทำงาน เราเข้าไปจู้จี้ตลอดไปเลย ต้องอย่างนั้น ต้อง.. การบ้านสอนเด็ก เห็นไหม บังคับมันตลอดเลย มันไม่ใช่ปัญญาของมันขึ้นมาเองเลย เราบังคับ ต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนั้น..

นี่ก็เหมือนกัน กิเลสในหัวใจของเรามันสวมตลอดไป มันสามัคคีไม่ได้ มันเป็นเรื่องที่สะอาดบริสุทธิ์ไม่ได้ แต่ถ้ามันเป็นสัมมาสมาธิก่อน เห็นไหม นี่ในมรรคมันมีสมาธิด้วย ในมรรคมีสติด้วย ในมรรคมีปัญญาดูด้วย

ความสมดุลของมัน ความสมดุลเกิดขึ้นมาด้วยอะไร ด้วยการฝึกฝน ปัญญาจะเกิดขึ้นมานะ ปัญญาเกิดขึ้นมาต้องมีความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบขึ้นมาแล้วเราออกวิปัสสนาอย่างไร การวิปัสสนานี้คือการทดสอบ

การทำงาน เริ่มต้นตั้งแต่เราทำบุญ เห็นไหม มันพันธุกรรมตัดแต่งจิต คุณิเขาทุกข์เขายากขึ้นมา เขาคิดอะไรไม่ได้เลย เขาต้องปากกัดตีนถีบเพื่อหาอยู่เพื่อกิน แต่ของเราถ้าเรามีปัญญาขึ้นมา ปากกัดตีนถีบขึ้นมา เราเพื่ออยู่เพื่อกิน อันนั้นเป็นส่วนหนึ่ง แล้วมันทุกข์ไหมล่ะ?

แต่ถ้ามันมีความสุขขึ้นมา คุณิ คุณพระเรานะ ไม่ใช่ยกย่อง พระเราคุณิ สิทธิมี เห็นไหม ออกบิณฑบาตทุกวัน เต็มบาตรทุกวัน ฉันท่าไหนมันก็เต็มท้องทุกวัน เห็นไหม ทำไมท่านอดอาหาร? สิทธิที่จะเอามากิน กินได้เลย แต่ก็ไม่กิน ไม่กินเพราะอะไร เพราะต้องการสิ่งที่มีคุณค่ามากกว่านั้น เห็นไหม ต้องการสิ่งที่มีคุณค่าคือเรื่องของหัวใจ

เพราะว่าฉันทอาหารเข้าไป พลังงานมันเหลือใช้ นั่งสมาธิก็สັกหงก ใช้ปัญญาก็ปัญญาไม่ก้าวเดินเลย เพราะอะไร เพราะมันอันตู่ไปหมด นี่พลังงาน เห็นไหม รถมันเต็มคัน รถวิ่งเข้าไปนี่มันบรรทุกหนัก มันไปไหนไม่รอดเลย ถ้ารถมันเอาสัมภาระมันทิ้งลงไป รถมันจะวิ่งไปสะดวกขึ้นมาบ้างไหม? รถที่ไม่มีสัมภาระเลย รถจะไปได้คล่องตัวไหม?

จิตก็เหมือนกัน ร่างกายการภาวนา ถ้าอาหารเราไม่ใส่ให้มันมากเกินไป เราอดนอนผ่อนอาหารเพื่ออะไร เพื่อให้สัมภาระในรถนี้มันเบาบางลง ให้รถมันไปคล่องตัวได้ นั่งก็ไม่สັปหงกโง่งวง สิ่งนั้นเห็นไหม ถ้าปัญญาเรามีความคิดเห็นอย่างนี้

เขาว่าปากกัดตีนถีบ หามาเพื่ออยู่เพื่อกิน เพื่ออยู่เพื่อกินมันเรื่องของร่างกายนะ ถ้าสุขนะ ทุกข์จนขนาดไหนมันก็มีความสุขได้ มั่งมีขนาดไหนมันก็มีความสุขได้ ความสุขมันอยู่ที่หัวใจนี้ มันไม่ใช่อยู่ที่การมั่งมีศรีสุขหรือความมั่งมี-การทุกข์จนมันเป็นอำนาจวาสนา นี่มันส่วนหนึ่ง แต่หัวใจมันอีกส่วนหนึ่งนะ ถ้าคนมีสติสัมปชัญญะ

ดูพระ คูตี บริหาร ๘ เห็นไหม ไม่มีอะไรเลยในชีวิต ดำรงชีวิตได้อย่างไร ไม่มีอะไรเลย อยู่โคน
ไม้อยู่ที่ไหนก็อยู่ได้ เพื่ออะไร เห็นไหม ถ้ามันมีปัญหาอย่างนี้ เราดำรงชีวิตนี้มันดำรงได้อยู่แล้ว แล้ว
ดำรงไว้เพื่ออะไร ก็เพื่อแสวงหาโมกขธรรม แสวงหาความสุขอันแท้จริง ความสุขอันแท้จริงแสวงหา
ด้วยที่หัวใจเรา

แต่พวกเรานี้ละ ฆราวาส ความสุขหาได้ด้วยการเสพ ด้วยอามิส ด้วยอะไรต่างๆ สุขเกิดจาก
อามิสอย่างหนึ่ง เกิดจากอามิสต้องถมไม่มีวันเต็ม อยากได้สิ่งใดพยายามถมมันๆ ถมให้หัวใจมันพอใจ
พอใจก็เป็นความสุข ได้อะไรมาสมความปรารถนาก็มีความสุข ลูกค้ำอยู่พักเดียวเดี๋ยวก็เบื่อ ก็หาใหม่
เห็นไหม สุขโดยอามิส

สุขโดยสัมมาสมาธิ สมาธิระสุขด้วยตัวมันเอง ไม่ต้องการสิ่งใดๆ เลย มันสุขสงบโดยตัวมันเอง
อย่างเช่นเราสบายใจ เรากำลังสะดวกสบาย เรามีความพอใจของเรา เห็นไหม มันมีความสุข อันนี้เป็น
ความพอใจนะ

แต่ถ้าเป็นสมาธิไม่ใช่อย่างนั้น คำว่าน้ำพร่องแก้ว ในแก้วนี้น้ำมีน้อย ฟองอากาศมันมีมาก สิ่ง
สกปรกมันเข้าไปได้ เห็นไหม ถ้าน้ำเต็มแก้ว น้ำล้นแก้ว สิ่งใดเข้าไปในแก้วนั้นไม่ได้เพราะน้ำมันเอ่อ
ออกมา มันจะเอาสิ่งสกปรกออกไปตลอดเวลา

จิตสงบขึ้นมาเหมือนน้ำเต็มแก้ว จิตมันอึดตัวของมัน จิตมันไม่ทุกข์ยากของมัน มันไม่ต้อง
แสวงหาสิ่งใด มันไม่มีที่ว่างให้กับสิ่งสกปรกเข้ามาในหัวใจได้ มันมีความสุขอันหนึ่ง เห็นไหม นี่
สัมมาสมาธิ ถ้าคนมีสัมมาสมาธิ มันจะยกไปวิปัสสนา นี่ยกวิปัสสนาอย่างไร

ถ้ายกวิปัสสนา สมาธิเกิดปัญญาเองได้ไหม? ไม่ได้ สมาธิเกิดปัญญาเองไม่ได้ เพราะสมาธิเป็น
สมาธิ ปัญญาเป็นปัญญาอันหนึ่ง แต่มันว่ามีสมาธิแล้วต้องน้อมไปวิปัสสนา การวิปัสสนาเห็นกาย
เวทนา จิต ธรรม โดยน้ำเต็มแก้ว โดยที่ไม่มีความหิวโหย ไม่มีความอยาก เห็นไหม ความเห็นอันนั้น
มันเป็นความเห็นโดยสังขธรรม

สังฆกรรมพอมันเห็นขึ้นมามันสะท้อนหัวใจมาก การเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม โดยวิปัสสนานี้ มันสะท้อนกิเลสมาก กิเลสนี้จนพองสยองเกล้าเลย แต่เห็นกันเป็นทุกวัน เห็นจนจินตา ยิ่งเห็นยิ่งกิเลสมาก ยิ่งเห็นยิ่งสะสมกิเลสไป มันถึงว่าเป็นวิปัสสนาอย่างนั้นหรือ นี่วิปัสสนาของเขานะ

ถ้าวิปัสสนาโดยธรรม เห็นใหม่ สมาธิก็ทำให้ถูกต้อง วิปัสสนาก็ให้ถูกต้อง แล้วเราจะเข้าไปถึงสังฆกรรม เห็นใหม่ สังฆกรรมความจริงอยู่ที่ไหน ก็อยู่ที่ใจ ใจเป็นเอง ใจทำเอง จะถามหาใคร

ก็เริ่มต้นต้องถามหาครูบาอาจารย์ก่อน ทางธรรมบอกว่าอย่าคิดในตัวบุคคล ให้คิดในธรรมะใช่! ไม่คิดในตัวบุคคล แต่ธรรมะไปอยู่ในหัวใจของครูบาอาจารย์ของเรา ครูบาอาจารย์เราในหัวใจเป็นธรรม ธรรมที่สื่อสารได้ เห็นใหม่ พระไตรปิฎกเป็นหนังสือที่พูดไม่ได้ อยู่ในคอมพิวเตอร์ก็ศิโยออกมา ก็ยิ่งงง แต่ธรรมในหัวใจของครูบาอาจารย์เรา ในหัวใจเป็นธรรมทั้งหมด มันออกมา แสดงออกมา นี่ธรรมะที่สื่อสารได้ ธรรมะที่มีเสียงได้ ธรรมะที่พูดได้ ธรรมะที่เข้าไปชำระแรกกิเลสของเราได้ เห็นใหม่ ทำไมเราจะไม่เข้าไปหา ทำไมเราไม่ฟังครูบาอาจารย์ของเรา เราฟังครูบาอาจารย์ของเรา

แต่พูดถึงถ้าเราภาวนาของเราเป็นแล้ว นี่เอาธรรมะเราถาม ถ้าครูบาอาจารย์ตอบผิดกับเรา ไม่ครูบาอาจารย์ก็เราต้องผิดคนหนึ่ง เห็นใหม่ การผิดองค์หนึ่งๆ มันเป็นสังฆกรรมความจริง สัจจะเป็นอย่างนี้ ธรรมสภาจุฬา เอตมมมงคลมุตตม การสื่อสารธรรมเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ประโยชน์กับใคร ประโยชน์กับเราทั้งหมดนะ

แก้ไขสังคัมเป็นเรื่องของเขานะ เรื่องของเราถ้าจิตใจเราละเอียด จิตใจเราเห็นผลประโยชน์ เห็นคุณประโยชน์ เห็นต่างๆ เราจะแสวงหา จิตใจถ้าหยาบนะ นี่ไปทำไมกัน ไปวัดไปทำไมกัน เสียเวลา นี่เสียเวลาแต่มันได้ความสุขใจกลับมา เสียเวลาแล้วได้ดี เสียเวลาแต่เราได้พลิกชีวิตของเราได้เลย ชีวิตนี้เปลี่ยนโปรแกรมได้เลย ทำตัวเปลี่ยนใหม่ๆ เป็นคนดีขึ้นมา อะไรมันเป็นประโยชน์ขึ้นมา ถ้าไม่ใช่ชีวิตของเรามีประโยชน์ ไม่ใช่จิตใจเรามีประโยชน์

โลกนี้มันมีอะไรเป็นประโยชน์ แก้วแหวนเงินทองเป็นประโยชน์หรือ? หัวใจของสัตว์โลกต่างหากเป็นประโยชน์ หัวใจๆ หัวใจอยู่กับเรา ถ้าเราแก้ไขหัวใจเรา นี่เป็นประโยชน์ตรงนี้ไง ธรรมะ

อยู่ตรงนี้ เราถึงไปกัน เราถึงแสวงหากัน แสวงหาทรัพย์อันละเอียด ไม่ใช่แสวงหาทรัพย์ของโลก
ทรัพย์ของโลกเป็นเรื่องของเขา ทรัพย์ของเราคืออริยทรัพย์จากภายใน เอวัง